

EEN SCHOOL ALS EEN REIS

Vernieuwbouw Lumion spreekt tot de verbeelding

Voordat ik rector Sufayil Dönmez ontmoet leiden de architecten Dorte Kristensen en Martijn de Visser van Atelier PRO me door Lumion. Het wordt een reis van nesten naar leerpleinen die elk waanzinnig goed doordacht ontworpen en ingericht zijn. En dan moet het gesprek nog beginnen.

Sufayil: “Ik kom van het Calandlyceum; een prachtige school met een technasium en een topsportafdeling; degelijk en betrouwbaar. Er was steeds meer kritiek op hoe het onderwijs werkt, waarbij steeds meer leerlingen een consumptieve houding aannemen en docenten vooral aan het trekken en duwen zijn. De klassieke manier van onderwijs geven waarbij een docent aan zes tot zeven klassen per dag les geeft en leerlingen ook zes tot zeven vakken per dag volgen met een 50 minuten rooster is niet effectief; dan word je als leerling niet gezien. Ik wil dat het leren van leerlingen centraal staat en kreeg de mogelijkheid een nieuwe school op te zetten vanuit mijn visie en kijk op het onderwijs. De afgelopen jaren heb ik daar met een beperkt aantal onderwijzers aan gewerkt. Centraal stond ons mensbeeld en van daaruit

de keuzen voor het onderwijsconcept, de inrichting van de organisatie en ten slotte de fysieke leeromgeving. Vanuit die eerste groep hebben we docenten benaderd die mee wilden denken, want iedereen kijkt vanuit een verouderd referentiekader naar het idee van een school. Dat loslaten kon alleen doordat we steeds teruggingen naar de filosofie van ons onderwijsconcept; elk kind zien als individu met een eigen weg die verschillend kan zijn, zodat leerlingen eigenaar worden van het eigen leerproces. Intrinsieke motivatie maakt het leren vanzelf aantrekkelijk.”

VANZELFSPREKEND RITME

“Op basis van ons mensbeeld hebben we de leeractiviteiten beschreven en vertaald naar onze leerprocessen. Leerlingen kunnen kiezen hoe snel en op welk niveau ze leren, waarbij ze zelf keuzen maken waar en hoe ze dat doen. Een bewuste keuze kan een product zijn of een mooi cijfer halen. Dat mensbeeld hebben we ook naar ons eigen personeelsbeleid vertaald; wat we onze leerlingen vragen, vragen we ook aan onszelf. Elke week krijgen kinderen coaching in een gesprek van 15 minuten waar we doelen en ambities doorspreken. Dat doen we week in week uit, waardoor het een vanzelfsprekend ritme wordt. Zo

integraal benaderen we ook onze docenten, teamleiders en mijzelf als directeur; iedereen krijgt coaching en leert dus op eenzelfde manier naar het onderwijs te kijken. Elke maand is er een dag Lumion academie, waar we van en met elkaar leren. Wat we doen is onderwijs maken dat gebaseerd is op gepersonaliseerd leren. Kunskapsskolan is een vorm van gepersonaliseerd leren die goed bij ons past. Sinds dit jaar zijn we de eerste officiële partnerschool in Nederland. We begonnen met 98 leerlingen in een tijdelijk gebouw en zitten nu al op ruim 1.050 leerlingen, waarbij ons nieuwe gebouw ruimte biedt aan 1.300 leerlingen.”

VAN LESSEN NAAR SESSIES

“De manier waarop je de ruimtes inricht en vormgeeft stimuleert gedrag; daar geloof ik in. Je wilt een community zijn; hoe vertaal je die ambitie naar een gebouw? Een bepalend uitgangspunt in het programma van eisen is transparantie. Veel klassieke scholen zijn dichtgetimmerd; een docent doet zijn deur dicht, geeft les en gaat naar huis. Dat wilden we doorbreken. Onderwijs begint als je de deur binnenkomt en alles vervolgens helder en zichtbaar is. Daarnaast wilden we geen klassieke lessen zoals Duits of wiskunde, maar sessies van waaruit het leerproces zich van-

zelf ontwikkelt; we hebben verwondersessies, waar in groepsverband leeractiviteiten worden neergezet. Vervolgens werken en ontspannen leerlingen in workshopsessies waar ze kennis over en weer overdragen, in lab sessies waarbij ze leren vanuit data naar kennis te gaan en communicatiesessies die ruimte bieden voor reflectie en feed back.

SACRALE RUIMTE

“De gemeente wees ons dit voormalige techniekgebouw van ROC ASA toe; een gemeentelijk monument van architect Ingwersen, maar met de uitstraling van een voormalig DDR gebouw. Onze eerste gedachte was slopen en nieuw bouwen, maar dat was niet haalbaar. Toen zijn we gaan nadenken wat ons onderwijs met dit gebouw kon doen. Wij willen een school van de toekomst bouwen en dan heb je iemand nodig die verder durft te denken en te beredeneren. We hebben bewust voor Atelier PRO gekozen omdat ik meteen zag dat Dorte vanuit een mensbeeld en met overtuiging dacht.” Dorte lacht: “Dit is een monument, maar we zagen gelijk de potenties van de locatie en het gebouw. Bovendien konden we hier meer doen dan in een volledig nieuw gebouw mogelijk zou zijn. De wens om transparant te zijn leverde een mooie zoektocht op; hoe creëer je zo min mogelijk dode

Vlnr: Martijn de Visser, Sufayil Dönmez, Dorte Kristensen Foto: Sibö Arbeek

"Ik heb het nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan"

hoeken, maar maak je wel knusse plekken waar leerlingen een beschermt gevoel krijgen? Het moest een gebouw zijn waarbij leerlingen het gevoel krijgen dat ze in een tempel binnen komen, waardoor ze geprikkeld worden om te kijken en te voelen. Daarom hebben we in de hal een hele prominente trap gezet, die minder breed wordt naarmate de verdieping toeneemt. Het is een prachtig wit object in een verder lege hal, die daardoor als een sacrale ruimte aanvoelt."

HET GEBOUW IN ZIJN KRACHT

Martijn: "De architect Ingwersen heeft de principes van Corbusier glashelder toegepast in een gebouw met een betonnen geleding en een ruimtelijke dimensie; daar moet je met je toevoegingen op reageren. Zo heeft het nieuwe deel een aluminium gevel met een verticale geleding die het oude gebouw ook heeft. Daarmee is een ensemble gekomen dat bij elkaar past en hebben we het gebouw opnieuw in zijn kracht gezet. Verder hebben we de bestaande praktijkhal getransformeerd tot het bestuursbureau en een vierde sportzaal. Het hele gebouw is een leeromgeving, met links de nesten die door de grote trap verbonden worden en rechts de leerpleinen. Leerlingen doorlopen elk jaar een nest, die elk een eigen karakter en inrichting hebben. Je begint in het nest van *Nature Takes Over*, dan komt *Escher meets Einstein*, vervolgens *Granny Revisited* en ten slotte *Mary Quant*. Elk nest heeft een eigen docentenkamer en kent eigen accenten. De bovenbouw vind je aan de rechterkant van de hal, waar je op de verdiepingen leerpleinen voor 200 leerlingen vindt met een diversiteit aan leer- en werkplekken. In het hele gebouw vind je plekken voor 5, 10, 30, 60 en 90 kinderen, waarbij elk element

in de inrichting is doordacht en word je continu geprikkeld door de vormgeving, de teksten, de ruimtes en de buitenruimte die ook leerruimte is."

LANGE ADEM

Sufayil: "Zo is de ordening van onder- en bovenbouw prachtig zichtbaar gemaakt; de onderbouw is nog heel erg vormend met een vaste groep leerlingen en een vaste groep docenten. Zo wennen de leerlingen aan onze manier van werken en worden ze langzaam voorbereid om zelfstandig te werken. In de bovenbouw krijgen ze de ruimte en vrijheid die al op het zelfstandig werken op het hbo en de universiteit begint te lijken. We zitten hier nu drie maanden en de transparantie doet iets met je. In het begin is het raar; alles wat je doet is zichtbaar. Het is een gebouw dat vrijheid en eigen verantwoordelijkheid ademt. Zo hebben we geen pauzes, geen kantine, maar wel een grand café waar leerlingen en docenten elkaar kunnen ontmoeten. Dat betekent dat leerlingen zelf bepalen waar en wanneer ze wat willen eten of pauze willen houden. In plaats van te beheersen willen we intrinsiek opvoeden en stimuleren dat iedereen bewuste keuzen maakt. Dat vergt een lange adem, maar werkt het meest effectief. Beheersen is bij voorbaat tegen houden en voorkomen. Kinderen mogen fouten maken, dat is niet erg. Daarom heeft een afbeelding van Pippi Langkous een prominente plek in de hal gekregen. Zij staat voor onderwijs met lef, ruimte en respect. *Ik heb het nooit gedaan, dus ik denk dat ik het wel kan*, is dan ook ons credo." ◀

▶ Kijk voor meer informatie op www.atelierpro.nl.

PROJECTINFORMATIE

Oprichtgever

Gemeente Amsterdam i.s.m. Stichting SOVOP

Project

Vernieuwbouw Lumion, school voor voortgezet onderwijs

Architect

Atelier PRO Architecten

Aannemer

Aannemingsmaatschappij Hegeman, Nijverdal

Bvo

14.000 m²

Ingebruikname

Augustus 2019